

Nowa Zelandia – Aotearoa – kraj hodowców bydła i owiec

Ewa Sosin-Bzducha

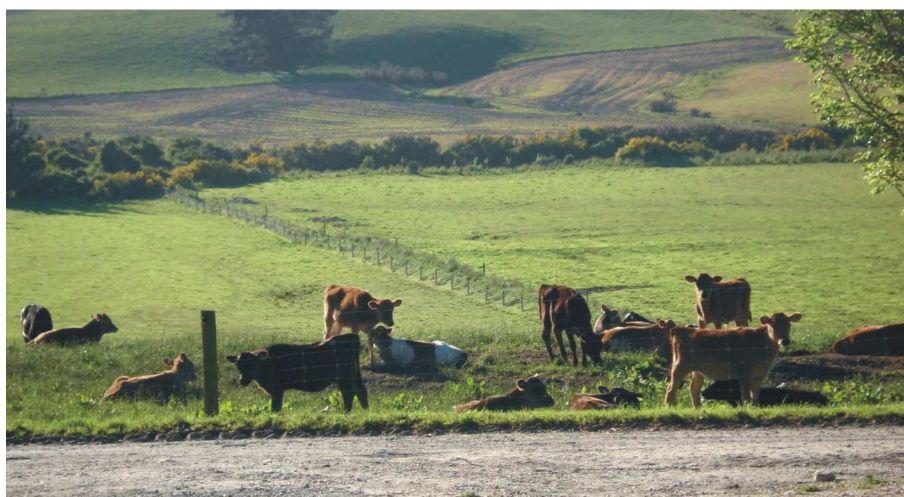
*Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy,
Dział Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt,
32-083 Balice k. Krakowa*

Nowa Zelandia – krótka charakterystyka

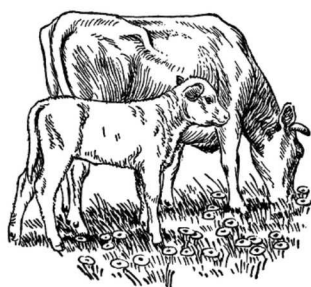
Odkryta przez holenderskiego żeglarza Abła Tasmana w grudniu 1642 r. Nowa Zelandia, czy też z języka maoryskiego *Aotearoa* (Kraj Długiej Białej Chmury), to państwo wyspiarskie położone w południowo-zachodniej części Oceanu Spokojnego. Państwo to leży około 1600 km na południowy wschód od Australii i około 17 850 km od Krakowa. Pierwszymi mieszkańcami Nowej Zelandii byli Maorysi, którzy przybyli na Wyspę Północną z innych wysp Polinezji. Mimo że wyspy zostały odkryte już w 1642 r., za początek kolonizacji uważa się rok 1769, kiedy to do ich brzegów dopłynął brytyjski podróżnik i odkrywca James Cook. Z kolei, za historyczną datę powstania państwa *Nowa Zelandia* uważa się dzień 6 lutego 1840 r., kiedy doszło do podpisania „Traktatu Waitangi” między plemionami Maorysów a brytyjskimi kolonizatorami. Spory między rdzenną ludnością a kolonistami doprowadziły w XIX w. do wybuchu dwóch wojen, które ostatecznie zostały przegrane przez Maorysów. Nowa Zelandia przez szereg lat była kolonią brytyjską, a prawa niepodległego państwa uzyskała dopiero w 1947 r.

W 2011 r. Nową Zelandię zamieszkiwało ponad 4,4 mln osób. Ludność składa się głównie z Nowozelandczyków pochodzenia europejskiego (ok. 70%), Maorysów (ok. 7,9%) – potomków pierwszych mieszkańców, a także Azjatów (5,7%) i innych narodowości. Na ogół powierzchni Nowej Zelandii składają się dwie duże wyspy: Południowa o powierzchni 150,5

tys. km² i Północna o powierzchni 114,7 tys. km² oraz kilka małych wysp, m.in.: Stewart, Kermadeca, Chathama, Campbella. Do Nowej Zelandii należą także trzy małe zamorskie terytoria w Oceanii: Tokelau, Niue oraz Wyspy Cooka. Ukształtowanie powierzchni wysp jest mocno zróżnicowane, a krajobraz tworzą liczne niziny, doliny, wzgórza, szczyty górskie, a także polodowcowe jeziora. Na Wyspie Południowej znajdują się Alpy Południowe, z najwyższym szczytem – Górą Cooka o wysokości 3764 m n.p.m. i największym lodowcem – Tasmana o długości około 29 km. Na Wyspie Północnej istnieje szereg pasm górskich, ciągnących się równolegle do równin u wybrzeży. W centralnej części wyspy Północnej mieści się kilka wulkanów, gejzery, a także wiele gorących źródeł. Znaczna część powierzchni kraju pokryta jest wiecznie zielonymi lasami podzwrotnikowymi. Pośród miejscowej flory i fauny można znaleźć sporo gatunków endemicznych. Do interesujących okazów roślin i zwierząt należy sosna kauri (*Agatis robusta*), buk południowy (*Nothofagus fusca*), czy żywa skamieniałość – tuatara (*hatteria*, *Sphenodon*). Warto też wspomnieć o nielotach: ptaku Kiwi (*Apteryx mantelli*), uchodzącym za symbol Nowej Zelandii, Kakapo (*Strigops habroptila*), czy papudze Kea (*Nestor notabilis*), żyjącej w pokrytych śniegiem Alpach Południowych. Duże zagrożenie dla gatunków endemicznych stanowią zwierzęta sprowadzone przez osadników, m.in.: koty, psy, szczury, króliki. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że Wyspiarze, jak mało kto, zdają sobie sprawę z posiadanego

Fot. E. Sosin-Bzducha

Fot. J. Milne

Nowa Zelandia odznacza się bardzo dobrymi warunkami klimatycznymi do całorocznego wypasu bydła na pastwiskach

W latach 1856–1987 hodowla owiec stanowiła podstawową gałąź hodowli w Nowej Zelandii, gdyż wełna i mięso tych zwierząt były najważniejszym towarem eksportowym tego kraju

(fot. E. Sosin-Bzducha)

dziedzictwa i wszelkimi możliwymi sposobami starają się chronić bogactwo miejscowej flory i fauny.

Klimat podzwrotnikowy morski na Wyspie Północnej przechodzi w klimat umiarkowany ciepły na Wyspie Południowej. Lato trwa od grudnia do lutego, a zima od czerwca do sierpnia. Nie odnotowuje się dużych różnic temperaturowych między porami roku. Średnia temperatura powietrza wynosi w styczniu (lato) 16°C, a w lipcu (zima) 8°C. Równomierne opady w ciągu całego roku sprzyjają rolnictwu. Średnie opady w okresie letnim wynoszą 74 mm, a w zimowym 130 mm.

Podstawą gospodarki Nowej Zelandii jest hodowla owiec i bydła, a także uprawa zbóż, warzyw i owoców. Duże znaczenie odgrywają również rybołówstwo i leśnictwo. Najważniejszymi gałęziami produkcji są: przemysł spożywczy, maszynowy, metalowy, środków transportu, chemiczny, drzewny, papierniczy i włókienniczy. Państwo posiada również własny przemysł wydobywczy. Z surowców naturalnych występują węgiel kamienny i gaz ziemny. Eksport Nowej Zelandii opiera się na mięsie i przetworach mięsnych, produktach mlecznych oraz produktach gospodarki leśnej. Importowane są przede wszystkim maszyny i elektronika, samochody i ropa naftowa. Głównymi partnerami handlowymi Nowej Zelandii są: Australia, Japonia, Wielka Brytania i USA.

Hodowla bydła mlecznego

W Nowej Zelandii, w przeciwieństwie do innych państw, obserwuje się stały wzrost pogłowia krów mlecznych. W ubiegłym roku ich liczba przekroczyła 4,82 mln sztuk, co w porównaniu z sezonem 2009/2010 oznacza 4% wzrost. Według stanu na koniec czerwca 2011 r. całkowite pogłowie bydła mlecznego wynosi ponad 6,17 mln sztuk. W stosunku do roku 2010 odnotowano wzrost liczebności o 259 000 sztuk, tj. 4,4%. Wzrost pogłowia związany jest z przewidzianym na kolejne lata większym remontem stad, wysokimi cenami, kształtowanymi przez wysoki światowy popyt na mleko i przetwory mleczne. Podobnie jak w innych krajach, w Nowej Zelandii obserwowana jest koncentracja hodowli, przejawiająca się przede wszystkim w sukcesywnym wzroście liczebności stad.

Liczba stad utrzymujących krowy mleczne wynosiła w ubiegłym roku 11 735. Średnia wielkość stada w ciągu ostatnich 30 lat wzrosła 3-krotnie i w 2011 r. wynosiła 386 sztuk. Tylko w ciągu ostatnich 8 lat średnia wielkość stada wzrosła o ponad 100 sztuk. Ponad 53% to stada o wielkości powyżej 300 sztuk, z czego aż 9% liczy ponad 750 sztuk. Stada o wielkości od 700 do 750 sztuk cechuje najwyższa jednostkowa produkcja mleka. Większe farmy oraz stada występują na Wyspie Południowej. Blisko 3,19 mln krów (85% populacji) jest inseminowane. Średnia obsada zwierząt wynosi 2,77 sztuki na hektar, a maksymalna 4 sztuki na hektar.

Nowa Zelandia odznacza się bardzo dobrymi warunkami klimatycznymi do całorocznego wypasu zwierząt, stąd 95% produkcji mleka odbywa się z wykorzystaniem użytków zielonych. Pastwiska, w których z botanicznego punktu widzenia dominują przede wszystkim różne odmiany szybko odrastających i trwałych rajgrasów, stanowią w większości gospodarstw ponad 90% suchej masy dawki w żywieniu krów mlecznych (Blackwell i in., 2010). Pasz treściwych skarmia się tutaj niewiele. W żywieniu stosuje się kiszonkę lub zielonkę z kukurydzy, sianokiszonkę z traw, a także zielonkę z rzepy białej. Dominującym rozwiązaniem, stosowanym w technologii pozyskiwania mleka są hale udojowe typu „rybia ość” o wielkości najczęściej 2 x (14–60 stanowisk). Hale udojowe karuzelowe są bardziej popularne w większych stadach na Wyspie Południowej. Sezon wycieleń rozpoczyna się około 20 czerwca (w połowie zimy) i trwa około 8–10 tygodni, z tym że większość krów cieli się już w pierwszych 4 tygodniach sezonu. Średnia roczna produkcja jednostkowa składników stałych mleka wynosi około 325 kg (łącznie tłuszcz i białko). Rocznie przetwarzanych jest ponad 17,3 biliona litrów mleka i 1,51 biliona składników stałych.

Główne ośrodki hodowli bydła mlecznego to Canterbury, Southland, Taranaki i Waikato. Większość, bo aż 76% farm bydła mlecznego skupiona jest na Wyspie Północnej z największą koncentracją w rejonach Waikato, South Auckland, Taranaki. Na wyspie Południowej bydło mleczne hodowane jest głównie w rejonach Canterbury i Southland. Głównym odbiorcą mleka od producentów jest firma Fonterra. Nowa Zelandia jest największym eksporte-

rem masła (44% światowego eksportu), a także ważnym eksporterem pełnego i odtłuszczonego mleka w proszku (odpowiednio 38 i 27% światowego eksportu). Głównym odbiorcą masła są Wielka Brytania oraz kraje Unii Europejskiej, natomiast mleko w proszku sprzedawane jest głównie na rynki Ameryki Środkowej i Południowej oraz Azji Południowo-Wschodniej. Kazeina i sery eksportowane są do Stanów Zjednoczonych, Japonii i Unii Europejskiej. W ostatnich latach bardzo dobrze rozwija się produkcja dobrej jakości serów, a także rynek produktów funkcjonalnych i organicznych.

Struktura rasowa sektora mlecznego składa się głównie z ras holsztyno-fryzyjskiej oraz Jersey (odpowiednio 59 i 25% pogłównia). Pozostałe rasy to: Ayrshire (około 2%) i niewielki odsetek ras Guernsey, szwedzka czerwona czy Meuse Rhine Issel (MRI). Około 16% pogłównia stanowią krzyżówki wymienionych ras. Protoplastami nowozelandzkiej populacji krów są osobniki z hodowli holenderskiej i amerykańskiej sprowadzone w latach 60. ubiegłego wieku. W 1955 r. ponad 75% populacji bydła nowozelandzkiego stanowiły krowy rasy Jersey, na bazie których powstała rasa nowozelandzki HF (NZ HF). W zależności od udziału w genotypie przodków z Holandii czy Ameryki Północnej (USA czy też Kanady) wyróżnia się dwa rodzaje holsztyno-fryza: OS HF – Overseas HF („zza mórza”) oraz nowozelandzki HF – NZ HF, który wykazuje lepszą adaptację do całorocznego wypasu. W Nowej Zelandii przeprowadza się szereg badań, mających na celu określenie stopnia przystosowania poszczególnych genotypów do rodzaju i systemu produkcji. OS HF bardziej nadają się bowiem do intensywnej produkcji, natomiast NZ HF bardziej do ekstensywnych warunków. Trzeba zaznaczyć, że pokrojowo bydło występujące w Nowej Zelandii, szczególnie NZ HF, różni się znacznie od występującego w Europie. Krowy są zdecydowanie mniejsze, a ich średnia waga wynosi około 440 kg. Mniejsze różnice występują w odniesieniu do OS HF.

Hodowla bydła mięsnego

Nowozelandzka populacja bydła mięs-

nego liczy 3,8 mln sztuk. Wypas bydła prowadzony jest wspólnie z wypasem owiec na górzystych terenach obu wysp. Ciekawym faktem jest, że bydło mięsne wykorzystywane było przede wszystkim w celu przygotowania terenu pod wypas bardziej wymagających owiec, bowiem początkowo wypas prowadzony był na bardzo trudnych, górzystych, a także podmokłych terenach. Większość, bo blisko 73% pogłównia bydła mięsnego występuje na Wyspie Północnej. Bydło utrzymywane jest systemem ekstensywnym z wykorzystaniem pastwiska. Matki mogą być utrzymywane na pastwiskach gorszej jakości, czasem w okresie zimowym mogą dostawać dodatkowo siano czy kiszonki. Opasy wypasane są, zwłaszcza pod koniec, na lepszych pastwiskach, dokarmiane sianem i kiszonkami. Czasem stosuje się krótki wypas na uprawach np. *chou mollier* (z rodziny kapustnych, *Brassica oleracea* L.). Bardzo rzadko stosowane są półintensywny czy intensywny system produkcji z wykorzystaniem pasz treściwych.

Produkcja wołowiny w Nowej Zelandii stanowi zaledwie 1% produkcji globalnej, ale kraj ten eksportuje ponad 80% wyprodukowanego przez siebie mięsa wołowego, co stanowi 8% światowego eksportu.

Struktura rasowa populacji bydła mięsnego składa się głównie z ras: Hereford, Angus, Shorthorn (Durham), a także nielicznych osobników innych ras: Devon, Dexter, Galloway i Belted Galloway, Highland, Luing, Red Poll, South Devon, Sussex i Welsh Black oraz licznych krzyżówek, również z rasami europejskimi, takimi jak Charolais, Simmental czy Limousine.

Jedną z pierwszych ras sprowadzonych na Wyspy Nowej Zelandii był pochodzący z Anglii Shorthorn, zwany niegdyś Durham. Rasa ta charakteryzowała się dwukierunkowym typem użytkowania, ale w efekcie prowadzonych prac hodowlanych wyprowadzono linie Shorthorna mlecznego oraz mięsnego. Odznacza się ona średnim kalibrem i umaszczeniem czerwonym, dereszowatym lub białym. Krowy tej rasy charakteryzują się stosunkowo łatwymi porodami, opiekuńczością, łagodnym charakterem, łatwym odchowem cieląt. Mimo początkowej popularności, w Nowej Zelandii pozostało zaledwie kilka stad tej rasy.

Krajobraz Nowej Zelandii tworzą liczne niziny, doliny, wzgórza, szczyty górskie, a także polodowcowe jeziora
(fot. E. Sosin-Bzducha)

W 1863 r. do Nowej Zelandii sprowadzono z północno-wschodniej Szkocji rasę Aberdeen Angus. Ówczesny Angus był rasą niewielkiego kalibru, przysadzistą, o czarnym umaszczeniu, bezrogą, cenioną za odporność na trudne warunki środowiskowe i dobre wykorzystanie paszy. Prowadzona od 1960 r. po dzień dzisiejszy praca hodowlana, w której duży nacisk kładziony był na poprawę kalibru, przyniosła oczekiwany efekt. Występujące obecnie zwierzęta odznaczają się nie tylko większym kalibrem, ale także dobrym umięśnieniem i wysoką jakością mięsa. Angus jest jedną z najpopularniejszych ras bydła mięsnego w Nowej Zelandii. Osobniki tej rasy stanowią ponad 20% całej populacji, a buhaje są chętnie używane przez hodowców do krzyżowania międzyrasowego.

Z kolei, pierwsze osobniki angielskiej rasy Hereford, odznaczającej się czerwono-białym umaszczeniem i charakterystyczną białą głową, zostały sprowadzone na Wyspę Południową w 1868 r. Od 1960 r. rasa ta stanowi drugą co do liczebności populację bydła mięsnego w Nowej Zelandii, a jej liczebność szacuje się na około 10% całej populacji. Podobnie jak w przypadku Angus, buhaje chętnie używane są do krzyżowania z innymi rasami, a krzyżówki tej rasy stanowią kolejne 10% populacji. Rasa ta, podobnie jak Angus, jest szczególnie wytrzymała na trudne warunki środowiskowe, krowy odznaczają się wysoką płodnością, a uzyskiwane mięso jest dobrej jakości. Pozostałe rasy są mniej liczne i nie mają tak dużego znaczenia gospodarczego.

W latach 50. i 60. ubiegłego wieku w Nowej Zelandii rozpoczęto badania nad krzyżowaniem miejscowej populacji nie tylko z rasami pochodzącymi z Anglii, ale również z innych zakątków Europy. W 1965 r. importowano nasienie buhajów Charolais, które posłużyło do wytworzenia nowozelandzkiego Charolais na bazie krów ras Angus i Hereford. Równie chętnie do krzyżowania wykorzystywane były rasy Simmental oraz Limousine. Oprócz tych popularnych ras, sprowadzany był też inny materiał hodowlany, m.in.: Belgian Blue, Maine-Anjou, Murray Grey, Salers, Santa Gertrudis, Shaver Beef i japońska rasa Wagyu. Rasy te nie odgrywają jednak większego znaczenia w hodowli bydła mięsnego w Nowej Zelandii.

Hodowla owiec

Pierwsze owce pojawiły się na wyspach Nowej Zelandii za sprawą żeglarza Jamesa Cooka w 1773 r. W latach 1856–1987 stanowiły one podstawową gałąź hodowli w Nowej Zelandii, gdyż wełna i mięso były najważniejszym towarem eksportowym tego kraju. Od 1992 r. bydło mleczne zaczęło w zdecydowany sposób zastępować owce. Jeszcze w 1982 r. pogłowie owiec liczyło ponad 70,3 mln sztuk. W 2000 liczba ich spadła o blisko połowę, do 39 mln. Hodowla owiec prowadzona jest w większym zakresie na Wyspie Południowej. Rozwój jej na Wyspie Północnej był ograniczony ze względu na kilka czynników: większość ziemi należała do Maorysów – rdzennych mieszkańców, teren pokryty był buszem (ang. bush), którego wykarczowanie było bardzo pracochłonne, a z kolei wysokie opady i wilgotność nie sprzyjały owcom. Lepsze warunki do hodowli tego gatunku występowały na osuszonych terenach Wyspy Południowej, tym bardziej, że od 1857 r. większość terenów została wykupiona od Maorysów. Bodźcem do rozwoju hodowli był na pewno duży popyt na wełnę na rynkach Europy i USA. W XIX w. farmerzy, których głównym zadaniem było zapewnienie zaopatrzenia dla okolicznych miejscowości, rozpoczęli import licznych ras owiec z Anglii.

Merynosy to najstarsza i pierwsza rasa owiec zaimportowana do Nowej Zelandii. Niestety, po wielu latach hodowli merynosa okazało się, że rasa ta, wywodząca się z półsuchych i suchych terenów, źle znosi trudne i wilgotne warunki, jakie panują na wyspach Nowej Zelandii. Merynosy okazały się podatne na choroby bakteryjne i grzybicze racic. Mimo że świetnie nadawały się do produkcji wełny, nie były rasą dobrze przyrastającą, jak np. rasy angielskie. Dlatego, farmerzy w połowie XIX w. zdecydowali się na import nowych angielskich ras owiec, np. Leicester, Lincoln czy Romney, które używali następnie do krzyżowania z Merynosami. Krzyżowanie takie miało na celu produkcję zwierząt bardziej odpornych na wilgotne warunki, a więc mniej podatnych na choroby racic, o lepszej muskulaturze i wcześniejszym dojrzeniu oraz o lepszej jakości wełny. Obecnie w Nowej Zelandii występuje około 15 000 czysto rasowych zwierząt rasy Leicester.

Okolo 1853 r. do Nowej Zelandii sprowadzono z hrabstwa Kent w Anglii rasę Romney Marsh, która odznaczała się bardzo dobrą adaptacją do wilgotnego środowiska i odpornością na schorzenia racic. Wyparła ona rasę Lincoln i na drodze krzyżowania posłużyła do wytworzenia nowozelandzkiej rasy Romney – stanowiącej obecnie większość pogłowia owiec w Nowej Zelandii – ponad 25 mln sztuk. Jeszcze przed rokiem 1900 nowozelandzkiego Romneya można było bez trudu odróżnić od rasy Romney z hrabstwa Kent, co było podstawą do wyróżnienia osobnej rasy. Ostatecznie nowozelandzki Romney został uznany za rasę w 1956 r.

W następnych latach (około 1860 r.) do Nowej Zelandii sprowadzono pierwsze owce angielskiej rasy Lincoln. Rasa ta, wywodząca się ze środowiska o warunkach zbliżonych do panujących w Nowej Zelandii, miała za zadanie wzmocnić wytrzymałość Merynosów. Jak się później okazało, ta popularna na początku rasy, mimo swojej wyjątkowej odporności, nie miała wystarczająco dobrej wełny, dlatego mimo początkowo dużego zainteresowania nie podbiła serc nowozelandzkich farmerów. Szacuje się, że obecnie liczba czysto rasowych zwierząt tej rasy wynosi około 10 000.

Oprócz tych ras, w historii hodowli owiec na Nowej Zelandii odznaczyły się również: Cheviot, Border Leicester, Southdown, Suffolk, Dorset Down, Hampshire. Te ostatnie były przeznaczone do krzyżowania towarowego.

Rasa Corriedale to pierwsza nowozelandzka rasa powstała na bazie Merynosa przekrzyżowanego owcami długowełnistymi, w tym rasą Romney. Za jej twórcę uważa się Jamesa Little. W 1905 r. została uznana przez Nowozelandzkie Towarzystwo Hodowców Owiec. Corriedale to rasa o dwukierunkowym typie użytkowym, mięsno-wełnistym. Na jej wzór został wytworzony w latach 50. ubiegłego wieku polski Corriedale na bazie merynosa polskiego i angielskiej rasy długowełnistej Lincoln. Polski Corriedale jest obecnie objęty Programem ochrony zasobów genetycznych. W porównaniu z Merynosem odznacza się on lepszą jakością wełny, a także dobrymi cechami użytkowości rzeźnej, wyższą plennością i wczesną dojrzałością. Obecnie w Nowej Zelandii występuje około 2,8 mln sztuk owiec tej rasy, a na całym świecie blisko 100 milionów, co czyni z niej, obok Mery-

nosa, jedną z najbardziej popularnych ras.

Halfbred (z ang. półkrew), albo kolonialny Halfbred była pierwszą rasą, która powstała, aby sprostać trudnym warunkom środowiskowym Nowej Zelandii. Rasa ta powstaje z połączenia dwóch krzyżówek – na bazie merynosów i owiec długowełnistych. Halfbred dają sobie świetnie radę w trudniejszych warunkach niż Merynosy czy Corriedale, w związku z czym utrzymywane są głównie w stadach zlokalizowanych na wzgórzach i górzystych terenach Wyspy Południowej.

Inne, wytworzone w Nowej Zelandii rasy to: Drysdale, Perendale i Coopworth. Rasa Drysdale powstała w 1929 r. (oficjalnie uznana za rasę w 1960) na bazie linii Merynosa o genetycznych predyspozycjach do produkcji bardzo poskręcane runa, które wykorzystywane jest do niszowej produkcji specjalnego typu dywanów.

Kolejna rasa wzięła swą nazwę od nazwiska hodowcy George'a Perena, który wytworzył ją w oparciu o materiał hodowlany ras Cheviot i Romney. Owce Perendale są nieco niższe niż jej protoplaści i doskonale przystosowane do stromych wzgórz, które są częścią krajobrazu wysp Północnej i Południowej. Uznane za osobną rasę w 1960 r., są obecnie najbardziej popularną rasą o dwukierunkowej użyteczności w Nowej Zelandii, liczącą około 2–3 mln osobników.

Coopworth to rasa utworzona w latach 60. ubiegłego wieku na podstawie materiału hodowlanego ras Romney i Border Leicester. Nowo utworzona rasa odznaczała się wysoką płodnością i opiekuńczością, a także wyższą produkcją wełny i mięsa, w związku z czym wyparła częściowo rasę Romney. Obecnie jej liczebność w pogłowie owiec Nowej Zelandii szacowana jest na około 7 mln sztuk.

O sukcesie hodowli owiec w Nowej Zelandii zaważył przede wszystkim duży popyt na wełnę, napędzany ówczesną modą w Europie i Stanach Zjednoczonych. Z kolei, mrożenie mięsa pozwoliło transportować je na znaczne odległości, czyniąc z Nowej Zelandii światowego eksportera. Pierwszy transport mrożonego mięsa z Nowej Zelandii do Anglii odbył się w 1882 r. Populacja owiec w najlepszych latach dochodziła do 70 mln sztuk. Po złotych latach rozkwitu, wraz z wstąpieniem Wielkiej Brytanii (1973), głównego odbiorcy Nowej Zelandii, do struktur Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej

zmniejszył się eksport. Przyczyn obniżenia eksportu należy szukać głównie we wzroście cen transportu oraz spadku popytu na wełnę, bowiem na rynkach krajów europejskich wełna musiała konkurować z tanimi włóknami syntetycznymi, które w latach 70. i 80. XX wieku zdominowały ulice stolic Europy. Pogłowie owiec od tamtego czasu sukcesywnie maleje. W połowie 2011 r. odnotowano kolejny spadek o 4% (1,4 mln sztuk) w stosunku do 2010 r. (32,6 mln sztuk), co sprawia, że pogłowie owiec w Nowej Zelandii wynosi niewiele ponad 31 mln sztuk.

Hodowla jeleniowatych

Za początek hodowli jeleni w Nowej Zelandii przyjmuje się rok 1969, kiedy to wydano pierwsze pozwolenie na utrzymanie tego gatunku w warunkach fermowych. Od tamtego czasu zainteresowanie tą gałęzią hodowli było ogromne. W 2005 r. pogłowie jeleni w Nowej Zelandii liczyło już 1,7 mln sztuk. W ostatnich latach jednak, podobnie jak w przypadku owiec, obserwuje się spadek liczebności zwierząt tego gatunku. W połowie ubiegłego roku pogłowie zmniejszyło się do 1,1 mln sztuk. W porównaniu z rokiem 2010 spadek ten wynosi około 3%.

Blisko 65% stad zlokalizowanych jest na Wyspie Południowej, głównie w rejonach Canterbury, Otago i Southland. Niewiele ponad 325 tys. osobników hodowanych jest na Wyspie Północnej.

Struktura jeleniowatych hodowanych w Nowej Zelandii jest stosunkowo słabo zróżnicowana. Tworzą ją w większości (85%) przedstawiciele czerwonych jeleni (Red deer), a drugą co do liczebności grupę stanowią łosie, głównie Wapiti. W stadach komercyjnych bardzo często utrzymywane są krzyżówki (Red deer x Wapiti).

Niewielki odsetek stanowią daniela, zdecydowanie mniejsze niż czerwone jelenie. Protoplastami jeleni hodowlanych byli wolno żyjący przedstawiciele gatunku. Mięso ich jest szczególnie cenne na rynku i odznacza się wysoką wartością odżywczą. Szczególnie warto podkreślić korzystny profil tłuszczowy tego mięsa, gdyż nie tylko charakteryzuje się korzystnym stosunkiem nasyconych do nienasyconych kwasów tłuszczowych, ale również niskim udziałem cholesterolu. Jest bogatym źródłem białka, żelaza, cynku i witaminy B12. Pod względem delikatności zdecydowanie przewyższa połudwicę wołową, ma charakterystyczny, lecz delikatny i przyjemny smak.

Nowa Zelandia w liczbach	
Powierzchnia	270 467 km ²
Stolica	Wellington (Wyspa Północna)
Liczba mieszkańców	4,4 mln osób
Gęstość zaludnienia	15,6 os. / km ²
Liczba krów mlecznych	4,82 mln szt.
Liczba krów mięsnych	3,8 mln szt.
Liczba owiec	31,1 mln szt.
Obszary chronione	18,3%

Podsumowując można bez wątplenia stwierdzić, że Nowa Zelandia jest niezwykle interesującym krajem, szczególnie dla zootechników. Jest doskonałym przykładem państwa, które swoją gospodarkę opiera w dużej części na hodowli i rolnictwie. Wykształcenie zootechniczne w Nowej Zelandii jest ogromnym atutem. Nowozelandczycy są niezwykle otwarci na ludzi „zza mór”, w związku z czym wiele farm uczestniczy w projektach typu „work & travel”. Projekty takie adresowane są przed wszystkim do młodych osób, zainteresowanych odbyciem staży i praktyk na farmach w Nowej Zelandii.

Literatura uzupełniająca

Blackwell M.B., Burke C.R., Verkerk G.A. (2010). Reproductive management practices in New Zealand dairy farms: what will the future hold in a consumer-focused, export-driven marketplace? Proc. 4th Australasian Dairy Sci. Symp., pp. 406–416.

Harris B.L., Kolver E.S. (2001). A review of Holsteinization on intensive pastoral dairy farming in New Zealand. J. Dairy Sci., 84, E56–E61.

Horan B., Dillon P., Faverdin P., Delaby L., Buckley F., Rath M. (2005). The interaction of strain of Holstein-Friesian cows on pasture-based feed systems on milk yield, body weight and body condition score. J. Dairy Sci., 88: 1231–1243.

Kolver E.S. (2001). A comparison of New Zealand and overseas Holstein Friesians. Dairy Farm. Ann., 53: 33–47.

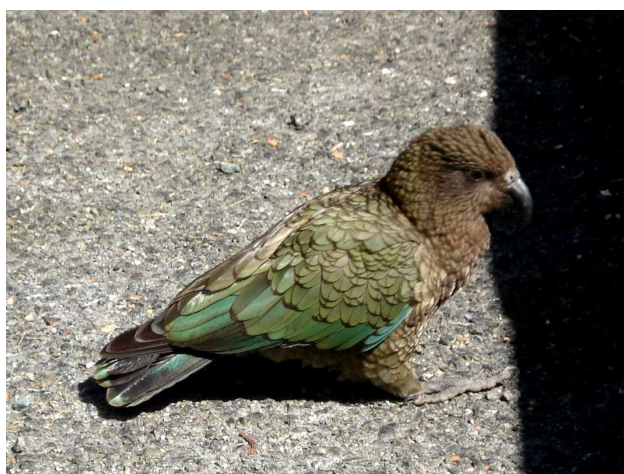
MacLeod C.J., Moller H. (2006). Intensification and diversification of New Zealand agriculture since 1960: An evaluation of current indicators of land use change. *Agric. Ecos. Environ.*, 115: 201–218.

<http://www.teara.govt.nz>

<http://www.nzhistory.net.nz/first-sheep-released-in-new-zealand>

<http://www.frenz.co.nz/index.php/all-the-facts/new-zealand-farming>

<http://www.stats.govt.nz/>

Znaczna część powierzchni kraju pokryta jest wiecznie zielonymi lasami podzwrotnikowymi, a wśród miejscowej flory i fauny można znaleźć sporo gatunków endemicznych (fot. E. Sosin-Bzducha)